

ASiantuntijatietoa päätöksenteon tueksi

Kuntoutussäätiö 9.11.2023

#työkyky #nuoret #maahanmuuttajat #kokemusasiantuntijat

#HyvinvoivaTulevaisuus

Kuntoutussäätiö

Mika Ala-Kauhaluoma, Ira Vahtero,
Tove Lassenius, Essi Lemberg, Riikka Shemeikka

Mahdollistetaan sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä työelämä

Suomen työllisyysastetta on nostettava. Monien vaikeasti työllistyvien ryhmien on haastavaa päästä työelämään ja pysyä onnistuneesti työssä; heidän asemaansa työmarkkinoilla ja arvostusta työelämässä on edistettävä.

Työelämän syrjiviä rakenteita ja asenteita on poistettava, ja työelämän tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja vastaanottokykyä on lisättävä.

Kuntoutussäätiön toiminnan tavoitteena on useiden vuosikymmenten ajan ollut edistää vaikeasti työllistyvien ryhmien työllistymistä sekä **vahvistaa mm. osatyökykyisten, nuorten ja maahanmuuttajien työkykyä sekä integroitumista työelämään.** Tätä on toteutettu tutkimuksilla, koulutuksilla, kehittämishankkeilla ja kuntoutuksellisilla keinoilla. Tuloksia on hyödynnetty laajasti osatyökykyisiä koskevan politiikan toimeenpanon tukena, asiantuntijoiden osaamisen kasvattamisessa ja toimivien käytänteiden vakiinnuttamisessa sekä uusien kehittämistarpeiden tunnistamisessa.

Työllistämispalveluiden tuottavuutta ja vaikutuksia lisäämään tarvitaan entistä laajemmin kolmannen sektorin toimijoita

Oikea-aikaisella ja vaikuttavaksi todetulla, yksilöön kohdentuvalla työllistymisen tuella voimme pienentää ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja, estää syrjäytymistä ja edistää toimintakykyä. Yksilöön kohdistuvan tuen rinnalla tarvitsemme Suomessa myös työnantajille kohdennettua tukea sekä työelämää ja sen rakenteita muokkaavaa työtä.

Hyviä käytännön esimerkkejä tästä työstä ovat työyhteisöille tarjottava monimuotoisuutta tukeva osaaminen, lisästi töihin-opas sekä Sijoita ja Valmenna (IPS) -toimintamalli. Kuntoutussäätiö esitteli ja koulutti ensimmäisten joukossa 1990-luvulla IPS-toimintamallia sekä toteutti 2020 käynnistyneen valtakunnallisen kehittämishankkeen laatu-arvioinnin pilotoinnin.

Keskeiset asiat

- Kolmannen sektorin toimijat lisäävät työllistämispalveluiden tuottavuutta ja hyötyjä.
- Yhdistämällä yksilöön, työnantajiin ja työmarkkinoihin kohdentuvat toimenpiteet voimme sekä nostaa työllisyysastetta että lisätä hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta Suomessa.
- Hyödynnetään työelämän kehittämisessä kokemusasiantuntijuutta ja asiakaskokemusta.

Yhdistämällä yksilöön, työnantajiin ja työmarkkinoihin kohdentuvat toimenpiteet voimme sekä nostaa työllisyysastetta että lisätä hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta Suomessa

Työllistymisen tuen käytännön työssä on varattava aikaa niin työnhakijan ja työnantajan kohtaamiselle kuin laajalle sektorirajat ylittävälle verkostotyölle. **Pitkään työelämästä poissa ollut henkilö tarvitsee monen tahon tukea mm. suunnitellakseen tukien muuttumisen ansiotuloiksi.** Työnantajat palkkaavat mielellään osatyökykyisen saadessaan neuvoja ja ohjausta. Rekrytointi helpottuu, kun he saavat kohdennettua tukea ja käytännönläheisiä ratkaisuja työllistämiseen, esimerkiksi työkykykoordinaattorin tai työvalmentajan tukea ja osaamista hyödyntäen. Kuntoutussäätiön 2012 käynnistämä työkykykoordinaattoritoiminta on nykyään valtakunnallistunut. Kuntoutussäätiö tarjoaa työkykykoordinaattorikoulutusta, ylläpitää perustamaansa työkykykoordinaattoreiden valtakunnallista verkostoa sekä kehittää ja toteuttaa työkykykoordinaattoreiden jatko- ja täydennyskoulutusta.

Asiakkaiden kokemusasiantuntijuutta ei vielä hyödynnetä riittävästi työelämässä

Kuntoutussäätiö toimii sillanrakentajana tuoden toimijat yhteen tutkitun tiedon äärelle.

Toiminnassa hyödynnetään laajasti työkyvyn kokemusasiantuntijoita mm. vaikuttamisviestinnässä, tukipalveluissa ja kehittämistyössä.

Tuhkasta nousut -kokemustarina

“Tulevaisuudelta toivon, että pääsen kouluttamaan kokemusasiantuntijoita sekä auttamaan ihmisiä löytämään sisältään se kantava voima, joka kantaa omien kokemusten yläpuolelle niin, että niistä voi puhua ilman että ne aiheuttavat enää pahaa oloa ja näin kertoa selviytyneensä niistä ja siten antaen tukea, uskoa ja toivoa muille samojen asioiden kanssa painiville ihmisille. Haluan päästä viemään kokemusasiantuntijuutta koko Suomeen ja osoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille, kuinka tärkeä kokemusasiantuntijuus on osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja kuinka paljon kokemusasiantuntijuudella pystytään auttamaan ihmisiä voimaan paremmin ja lisäämään ymmärrystä lääkärin ja asiakkaan välille.”

Lue kokemustarina kokonaisuudessaan osoitteessa: <https://yhteisomedia.fi/tuhkasta-nousut/>

Toimettomuus vetää ympäri kuonoa -kokemustarina

“Opintoihin siirtyminen suoraan kuntouttavasta työtoiminnasta on sujunut hyvin. Vilellä oli omien mielenkiinnonkohteiden ja harrastusten kautta vankka perusosaaminen IT-alalle. Aika Digipajalla oli vahvistanut näitä taitoja entisestään. Sen lisäksi vuosi kuntouttavassa työtoiminnassa opetti hänelle itsensä johtamisen taitoja sekä omien heikkouksien ja vahvuuksien tunnistamista. Kaikesta tästä on ollut hänelle hyötyä myös opinnoissa. Kuntouttava työtoiminta toimi Vilelle todellisena ponnahduslautana. Taitotalon toisen asteen opintojen jälkeen hän aikoo hakeutua jatko-opiskelemaan ammattikorkeakouluun.

– Musta tulee vielä insinööri!”

Lue kokemustarina kokonaisuudessaan osoitteessa: <https://yhteisomedia.fi/toimettomuus-vetaa-ympari-kuonoa/>

Toimenpide-ehdotukset

- **Hyödynnetään aiempaa enemmän kolmannen sektorin toimijoiden osaamista** vaikeasti työllistyvien työllistymisedellytysten parantamisessa ja työelämään siirtymisen ja kiinnittymisen tukemisessa.
- **Hyödynnetään tutkitusti vaikuttavia toimintamalleja**, kuten työkykykoordinaattoreita, työvalmennusta sekä IPS- eli sijoita ja valmenna -toimintaa.
- **Poistetaan työelämän syrjiviä rakenteita ja asenteita** sekä lisätään monimuotoisuuden ymmärtämistä työpaikoilla sekä työyhteisöihin että työn rakenteisiin liittyvillä toimenpiteillä
- Yhdistetään yksilöön, työnantajiin ja työmarkkinoihin kohdentuvat toimenpiteet työllistymisen tukemisessa. **Tuetaan työnantajia osatyökykyisen henkilön työllistämiseen liittyvissä toimenpiteissä ja kustannuksissa sekä minimoidaan tähän liittyvät työnantajan riskit**, samalla kun tuetaan työllistyneen henkilön työssä jaksamista muun muassa muokkaamalla työtä sekä esimerkiksi työvalmentajan, työpaikan ja työterveyshuollon tukitoimilla.
- **Hyödynnetään kokemusasiantuntijuutta** ja kerätään asiakaskokemusta kaikissa työelämän kehittämisen vaiheissa.

Lisätietoja

Mika Ala-Kauhaluoma

Yhteyspäällikkö, VTT

Kuntoutussäätiö

mika.ala-kauhaluoma@kuntoutussaatio.fi

Ira Vahtero

Palvelujohtaja

Kuntoutussäätiö

ira.vahtero@kuntoutussaatio.fi

Tove Lassenius

Rahoitus- ja TKI-erityisasiantuntija

Kuntoutussäätiö

tove.lassenius@kuntoutussaatio.fi

Essi Lemberg

Talousjohtaja

Kuntoutussäätiö

essi.lemberg@kuntoutussaatio.fi

Riikka Shemeikka

Toimitusjohtaja

Kuntoutussäätiö

riikka.shemeikka@kuntoutussaatio.fi

#HyvinvoivaTulevaisuus -kampanja tarjoaa yhteiskunnallisille vaikuttajille tiivistettyä tietoa Kuntoutussäätiön tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tuloksista. Kuntoutussäätiön painopistealueina ovat toimintakyky, työkyky ja sosiaalinen osallisuus, ja päämääränä on edistää heikommassa asemassa olevien hyvinvointia.

Kuntoutussäätiö on työkyvyn, toimintakyvyn ja sosiaalisen osallisuuden toimintamallien kehittäjä ja suunnannäyttävä.

Toiminnassamme yhdistämme asiakaskokemuksen korkeatasoiseen monitieteiseen tutkimukseen, uudistamme työ- ja toimintakyvyn sekä osallisuuden edistämisen malleja ja kuntoutusjärjestelmää. Innostamme yhteistyöhön asiantuntijoita, päättäjiä, yrityksiä, järjestöjä ja asiakkaita.

Tutustu Kuntoutussäätiöön osoitteessa www.kuntoutussaatio.fi

Lähteet

Ala-Kauhaluoma Mika, Kesä Mikko, Lehikoinen Tuula, Pitkänen Sari. 2017. Osatyökykyisistä osaavaa työvoimaa. *Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 42*. Helsinki: TEM.

Paakkanen Eva, Heikkilä Marja, Ilomäki Timo, SHEMEIKKA Riikka. 2023. Osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä edistävät keinot – katsaus viimeaikaisiin tutkimuksiin. *Kuntoutussäätiön työselosteita 68/2023*. Helsinki: Kuntoutussäätiö.

lisisti töihin -opas:

https://thl.fi/documents/10531/6137406/Ville_lisistiToihin_25_11_2020.pdf/562618b1-b8b2-8880-1922-56c369fd49c1?t=1606386225552